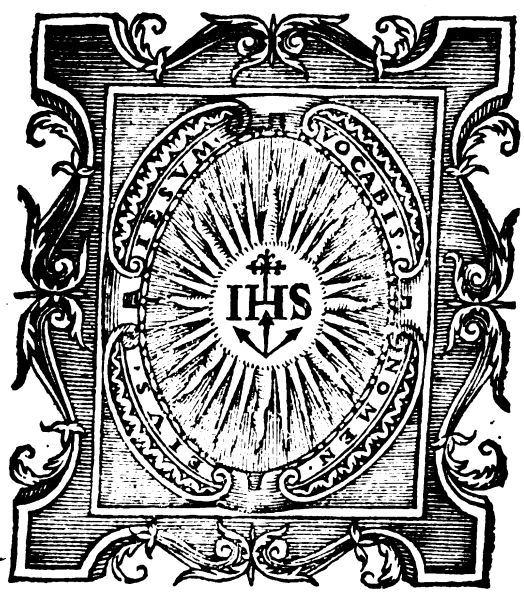

21

P 79 a

ANTONII
POSSEVINI
SOCIETATIS
IESV
BIBLIOTHECA
SELECTA
Qua agitur
DE RATIONE STUDIORVM

In Historia , In Disciplinis,
In Salute omnium procuranda.

Deliberata de el Colegio

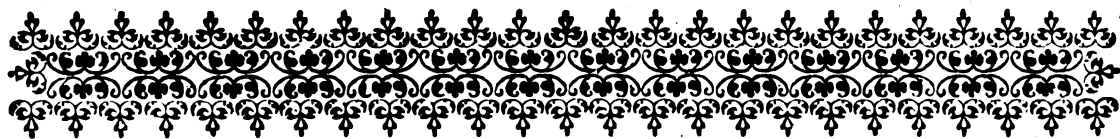
Año 1705 -

de la Compañia de el Colegio

Cum Diplomate

CLEMENTIS VIII. PONT. MAX.

ROMÆ
Ex Typographia APOSTOLICA VATICANA.
M. D. XCIII.

PRAEMONITIO EX PLINIO

ijs qui Terram contemplantur, & studijs
Geographiæ se dedunt.

HÆ tot portiones (inquit Plinius) terræ, immò verò, vt plu- *Plin. lib. 2. Nat. histo- ria.*
res tradidere, Mundi punctus (neque enim est aliud terra
in vniuerso) hæc est materia gloriæ nostræ, hæc sedes, hic
honores gerimus, hic exercemus imperia, hic opes cupi-
mus, hic tumultuatur humanum genus, hic instauramus
bella etiam ciuilia, mutuisq. cædibus laxiorem facimus terram. Et vt publi-
cos gentium furores transeam, hæc in qua conterminos pellimus, furtoq.
vicini cespitem nostro solo affodimus, vt qui latissimè rura metatus fuerit,
vltraq. fines exegerit accolæ, quota terrarum parte gaudeat? vel cum ad
mensuram auaritiæ suæ propagauerit, quam tandem portionem eius de-
functus obtineat?

COSMOGRAPHIA, ET GEOGRAPHIA,

vbi methodus eas tradendi, quæ de ijs egerint.

Caput XIX.

COSMOGRA-
PHIÆ SCO-
PUS.

Astronomiam, tractatio sequi-
tur Cosmographiæ, quæ cum
describat Mūdum è quattuor
elementis, ac Cælo constātem,
circulos in primis contempla-
tur, è quibus supercælestis

sphæra componi intelligitur; deinde ex ip-
sorum distinctione demonstrat terrarum il-
lis subiectarum situs, & locorum commensu-
rationem, atque rationem climatum, die-
rumque, ac noctium diuersitates, quattuor
Mundi cardines, Poli eleuationes, Paralle-
los, Meridianos circulos, & reliqua iuxta Ma-
thematicas ostensiones. E quibus omnibus
plurima se occasio dat amanti Deum, atque
erudito Cosmographo Diuinæ gloriæ mani-
festandæ, atque animos ad supercælestia, at-
que ideo pulchriora euehendi; quemadmo-
dum ex Patribus quidem, qui scripserunt in
Hexameron, Basilio potissimum, & alijs; sed
& è recentioribus liquet, Augustino Steucho
in eius Cosmopæia, & Benedicto Pererio
Commentario suo in Genesim primo.

GEOGRA-
PHIA.

Cosmographiæ autem Geographia subdi-
tur, quæ rationem Orbis terrarum descri-
bendi, atque sub oculis ponendi præbet. Id

A quod Claudius Ptolemæus Princeps inter
Geographos, sic præstitit, vt eius ductum se-
cuti reliqui penè omnes Tabulas Regionum,
vel easdem, vel similes posteritati mandaue-
rint. At quoniam neque is, nec Strabo, nec
Marinus, quem Ptolemæus; nec Eratosthe-
nes, quem Strabo reprehendit; nec Homerus,
cui primas idem Strabo in Geographia tra-
denda detulit; primi scriptores Geographiæ
fuerunt; sed Moyses; quemadmodum secun-
do libro ostendimus; ideo vera quidem ori-
go Geographiæ agnoscenda est. Deinde ante
omnia generalior alia diuisio facienda, quam
B quæ per Zonarum partitionē facta est à Geo-
graphis: mox gentiū ipsarum in varias Mun-
di partes migratio, & statio, vnde & ipsæ pro-
uinciæ nomen sortitæ sunt: præterea utilitas,
necessitas Geographiæ monstranda; vt deni-
que inde propius ad Ptolemæum, ac reliquos
Auctores, atque ad methodum, siue introdu-
ctiones, quæ habentur hoc tempore aptio-
res, veniatur.

Straboli. 1.

Moyses pri-
mus scri-
ptor Geo-
graphiæ.
Lib. 2. c. 5.
*huius Bi-
blioth.*
Methodus
quæ nā opti-
ma in tra-
denda Geo-
graphia.

Locus alter immensus, alter finitus.

Ac primo per placet, quod Benedictus Arias Duplex Lo-
cus.
Montanus ex Diuina Scriptura Locum osten-
dit esse duabus naturis constantem: Alterum

t 2 immen-

inmensum, infinitum, ab omni corporali societate, aut occupatione distinctum, sui ipsius compotem, seq. ipso plenū, & cetera omnia, nulla occupatione sui continētem, atque virtute, efficaciaq. permeantem, hoc est, Dominum DEVM: qui propterea inter alia plurima nomina MAKON vocatur Hebraice: id est. Locus. Alterum autem, qui est Mundus: de cuius creatione, mox figura, deinde de duplici causa eius condendi, ac tribus illius partibus, earumq. diuisione, siue descriptione, & origine cū scripsisset, certiorē præfert lucē, quā siue Ethnici, quos diximus: siue alij, qui licet Christiani essent, mentes tamen non sustulerunt ad id, quod erat præcipuē spectandum. Ac quidem Moyses, cum primò egisset de Paradiso Terrestri, deinde de fluminibus, qui eum irrigabant, præterea de hominibus primis, qui Terram incolere, quorum nomina, atque seriem posteriora sæcula, rerumq. vicissitudines, ac mutationes vel perturbarunt, vel corruerunt, suismet ac proprijs adscripsit locis: cuius descriptionem Prophetæ omnes, ac reliqui sacri Scriptores, qui post illum vixere, sunt secuti, eamq. sanctam conseruauerunt, & integram; adeo, vt quamuis ipsi regionum, vel incolarum nomina post multa sæcula immutata inuenerint, eadem tamē illa antiquissima vſurpauerint. quod quidem nisi ab ipsis obseruatum fuisset, esset plane nihil, quod de gentium origine ex alijs scriptoribus cognoscere possemus.

DEVS cur
vocetur
MAKON.

Bened. Arias Montan. libris 2. altero, q. Phaleg. altero, qui Chanaan inscriptus est. Moyses in Gen.

Arias Montanus. Gilb. Genebrard. Iosephus.

Henochia prima Ciuitas.

Nod.

Caim vbi habitauerit.

Professor Geographiæ vnde nā inchoare Geographiam debet post generalem Mundi diuisionem.

At quomodo in varias Mundi partes post Turris Babelis excitationem primi illi populi migrauerint, ex eodē Aria, & ex Genebrardi Chronographia licet cognoscere. Quin & Iosephus antea, hæc partim indicarat, cum inquit, fuisse multo prius quā primi illi populi dispergerentur, à Caimo locum edificatum Mais nomine: deinde vbi familia fuisset auctus, extructam ab eodem Henoch, siue Henochiam Ciuitatem, in qua primi Regni, seu potius latrocinij sedem constituerit; quo pios ad Diluuiū vsque sunt infestati. Deinde, ait, videri Nais corruptā pro Nod. Nam Nod inhabitasse dicitur post fratricidium. Erat autem regio ad Orientalem plagam Mesopotamiæ, in qua Dominus Paradisum plantauerat ab initio (vel ab Oriente) ab euentu sic nominata, quoniam Nod designat fugam, vel exilium: quod in ea Terra à Patre, & pijs profugus habitauerit, qui ad Occidentalem plagam eiusdem Edon in Syriæ partibus morabatur.

Post Paradisi igitur Terrestris explicationem consultius esset Geographiæ Professori hinc incipere, quā ab incertis sedibus, aut fictis quibusdam indigenis, quemadmodum Ethnici nonnulli fecerunt. Deinde licet ferme per decem, ac septem sæcula potuere vsque ad Diluuium conditi plures alię Ciuitates, nihil tamen certi de ijs dici potest, nisi quod fadata facies Terrę ex tanto Mundi naufragio,

cuncta habens vel euersa, vel omnibus incolis destituta, alias subinde stationes, ac ciuitates populis, qui erant in lumbis filiorum Noe, parauit.

Benedictus primum Sem (inquit Genebrardus) è quo ortus Abraham credentium Patet. Deinde Iaphet, à quo dilatata est gentium plenitudo, & ingressa in Tabernacula Sem, id est Ecclesiam. Postremo Chanaan filius Cham infelicitati seruitutis subiectus. Vnde Chanaan, qui in vndecim gentes creuerant à posteris Abrahę, Lot, & aliquot aliorum deleti sunt funditus.

Cham autem, quia destitutus est paterna benedictione, non paruam plagam posteritati suę attulit, vt & ipsa indignationem Dei in suum parentem testaretur.

Nam filij Mizraim secundogeniti, vt Aegyptij nigri, & deformes nati sunt. Getuli præter nigrorem ore putidi, vt cogantur salem perpetuo habere in ore.

Filij Phut tertio geniti, vt Mauri, nigri, simi, labeones, aliove modo prodigiosè affecti.

Filij Chus primogeniti nigerrimi, &c. Nam certissimum est originem nigredinis non à regione propriè (vt hætenus est existimatum) ob Solis ardores, sed à stirpe, & sanguine Chus provenire. Quoniam sub æquatore, & locis vtrique tropico vicinis inter istos nigerrimos sparsi reperiuntur albi, vel cineritij, qui illhic in sua albedine perseverant, vt qui manarint è sanguine Abrahę, Salomonis, Iudæorum, & aliorum inquilinorum. Secundo: Quia nec in Indię littoribus sub eodem climate, immo verò parallelo (nisi ex traducta aliunde stirpe) eo colore tinguntur. Sed nec in Atlantice, in qua homines sunt oleastrino, Indo ue, aut vt plurimum cineritio colore, præter paucos in vno solo loco, ob eamq. rem vicinis inuisos, cum alioquin veri Aethiopes sibi de sua summa placeant nigredine. Tercio: Quia vsque ad trigessimū quintum gradū latitudinis in Africa vltra æquatorē sunt atterimi, cum apud nos Hispania, Sardinia, Syria, Arabia, Babylon, Chaldeæ, Persis, Susiana, Gedrosia intra 35. gradus latitudinis cis æquatorē nullatenus Aethiopes ferre videantur, vt aliqui credant (quemadmodum Genebrardus refert) fidem habendam esse traditioni Hebraicæ, quę ex albo parente Cham (sicut & Iaphet, & Sem albi erant) natum affirmat Chus (aut saltem eius posteros) atro colore in scelere paterni argumentum præter calamitatem seruitutis. Nam Arabia gentes, quę è Chus descenderant, ab Ismaele, Esau, Madian, & ceteris Abrahę filijs, è Cethura, à Moab, & Ammon Loth filijs partim extinctæ, partim sub iugum missæ sunt. Africę autem populi perpetuę Europęorum, & Asianorum seruituti obnoxij, qui proinde Reges ferè habuerūt extraneos, olim Iudęos, Persas, Ptolomæos, Gręcos, Romanos, Sarcenos, hodie Turcas Ismaelitas. Sed & Abyssinorum

Gilb. Genebrard. lib. 1.

Dani. 1.

Gen. 11.

E

finorum Præto Ioānes suam originē refert ad Salomonē, eiusq. nobilitas tota ad Abraham.

Hęc igitur ubi Geographiæ Professor generatim exposuerit, in Syriam, & Palæstinam ac Phœnicem, & terminos totius Terrę Promissionis suaserim ut descendat. Hanc verò descriptionem præter eos, quos in secūdo libro huius Bibliothecę indicauimus, Petrus Galfias Galarza Episcopus Cauriensis sexto libro suarum Euangelicarum Institutionum breuiter, & appositè tractat. Quæ peracta, si cogitet è re futurum, ut itinera Pauli Apostoli, vel aliorum Apostolorum, siue Regna quorum in Scriptura, ac præsertim in Danielis Prophetę libro sit mentio, ostendat: id sanè eò rectius fiet, quòd Diuina Historia sit verissima: cum quæ tamen coniungi potest Humana, quemadmodum Augustinus de Ciuitate Dei fecit. Sanè verò id optandum est magis, quod breuissima hęc vita est, ac si quid certi sciendum est, præstat, ut qui Christiani summa Dei misericordia sumus, id, quod gratius est Deo, quodq. ad salutem nostram attinet, addiscamus, percepturi reliqua, si vita super fuerit.

Utilitas, atque adeo Necessitas Geographiæ.

U Inc verò micare incipit Geographiæ splendor, atque necessitas cū summa vtilitate coniunctus. Verissimū enim est, quod & Gręci antiquitus, & nostri hoc sæculo de ea dixerunt. Nempe, nullum esse vel disciplinę, vel artis genus, quod Geographiæ cognitione haud iuuetur, atque excolatur. quippe quam Philosophi omnes naturis rerum indagandis necessariam experiantur; cum infinita prope prope rerum multitudo, atque varietas tum in ipsis Terris, tum etiam in Terra contineatur. Quin etiam moralis Philosophiæ nō tam Interpretem, quam administram intelligunt; ex qua statui possit, quid cuique genti pro locorum ratione conueniat, id quod ex diuersis hominum ingenijs perspici potest. Sed & Medici, ac Nauę, & Mercatores, & milites ea indigent; præsertim autem qui studijs sacrarum litterarum sese dedidere, in quibus nullum verbum ociosum est, nullum non scitu dignissimū. Ex ea sane (quod præclare Arias monuit) facile coniici potest, quęnam olim natio, cuius in amicitia, societateq. permanferit: contra verò quęnam, & cuinam infensa fuerit, & inimica: quos inter populos eadem iura, eadem fœdera, eademq. viuendi ratio communis fuerit: hinc etiam simultatum, iniuriarum, bellorumq. causę, minore certe labore, maiore verò fide, multòq. certius, quàm ex quouis alio scriptore cognosci possunt. Quædam enim gentes quodam veluti hereditario odio, atque discordijs inter se laborarunt: alię verò perpetuo quodam societatis iure semper fuere coniunctę. Atque hæc quidem, siue odia, & inimicitias, seu fœdera,

ac societatis verissimile est ex graui aliqua causa originem duxisse: quæ postea temporis progressu, non paucis de causis inter illas, ipsas gentes, ac populos cōseruata sunt, quorum ipsi initia dinumerare non potuerunt. Quæ tamen necessario ex ijs principijs, atque causis, ex sacrorum librorum lectione obseruatis, manasse fatendum est. Legimus enim Chananęos, Aegyptios, Aethiops, Libios, & Afros rarò inter se bellum gessisse: sæpeq. suas copias vel ad aggrediēdos, vel hostes à finibus arcendos coniunxisse. Neque etiam nos præterit Assyrios hisce gentibus hostes fuisse infensissimos: atque Hebręos tum Assyrijs, tum ijs, quas commemorauimus, nationibus, perpetuò vel inuisos, aut saltem suspectos fuisse. An non hęc omnia, Cham, atque Sem, qui primi illarum gentium fuerunt Auctores, diuersum indicant ingenium, quod quidem in eorum altum familijs, postea ad posterum deriuatum est. Illam verò Scytharum, & Aegyptiorum veterē de antiquitate contentionem quibusdam ex causis emanasse credendum est, præter quàm ex illa inimicitia, quę in Tabernaculo Noe est orta post impium illud flagitium Cham, qui quas corporis partes Patris sui tegere debuit, eas per summum scelus prodidit. Porro quod Gręci, atque Latini a Iaphet pio in Patrem filio genus ducunt, illud est in causa, quam obrem ij & in rerum omnium natura cognoscenda, & Philosophiæ studijs excolendis, atque id, quod maximum est, in eloquentia excelluerint, multòq. præclarior ipforum, quàm aliarum gentium conditio in hoc genere fuerit. Illi enim pater, utpote pientissimo filio pulchritudinem, elegantiam, atque decus in benedictione promisit. In nostris ijs, quos in Prophetas edidimus commentarijs ex antiquarum historiarum cum libris sacris collatione ostendebamus, Aegyptios, Chananęos, & Aethiops inter ceteras omnes nationes iam inde à priscis illis sæculis ad nostram vscatatem seruituti apud alias gentes maxime fuisse obnoxios. Id quod sine dubio ex illa Patris sententia manat: Maledictus Chanaan seruus seruorum erit fratribus suis. Infinita propè alia sunt, quæ ad mores, ritus, religionesq. gentium, ad publicarum, ac priuatarum rerum administrationem, ad belli, pacisq. rationes, ad commerciorum vsum, ad omnem denique vitę consuetudinem, mores, atque adeo ad ipsam veltimentorum rationem referunt, quorum cognitio, si ex sacra petatur Geographia, non est dubium, quin illa perfectam quandam, atque absolutam harum omnium rerum scientiam sit exhibitura, ex eaq. non parum accedet lucis ad eorum omnium intelligentiam, quę tum in sacris, tum in profanis leguntur libris, at verò absque ea non pauca alioquin difficillima, & obscurissima etiam diligentissimum Lectorem retardabunt. Hęc Benedictus Arias.

Scytharū, & Aegyptiorū diffidia vnde.

Cur à Iaphet genus ducatur in Gręcis, & Latinis.

Vide Arias Montan. in Prophetas.

Vtilitas sacra Geographiæ.

Arias Montanus in Apparatu ad sacras litteras.

Vnde nam diffidia vsciarum nationū manarunt.